uk

Шістнадцята Міжнародна олімпіада з лінгвістики

Прага (Чехія), 26-30 липня 2018 року

Задача для командного змагання

Мембент'окре, шаванте і крінкаті належать до галузі же мовної родини макро-же і поширені в Бразилії. Хоча ці три мови споріднені, вони не взаємозрозумілі, і багато слів у них звучать зовсім по-різному. Наприклад:

	мембенгокре	шаванте	крінкаті
$лi \kappa u$	pidjỳ	wede	hemet, hremet (\leftarrow порт. $rem\'edio$)

(a) Подано слова мовою шаванте та їхні переклади мовою мембенґокре в іншому порядку:

	/ ·	D D	_	
занте				гомілка
a	кашель			$cupu$ \ddot{u}
a hã	mu	DD.	tebe	puba
bâ	анато	EE.	to	$o\kappa o$
bâdâ	сонце	FF.	u	$\epsilon o \partial a$
budu	шия	GG.	ubu	муха; загортати
buru	поле	HH.	uhâdâ	manip
du (одн.),	'wapé (дв.), 'wasa (множ.)	II.	upi	торкатися
	нести	JJ.	uzâ	6070Hb
$\mathbf{du} \sim \mathbf{di}$	живіт	KK.	uzé	c м $opi\partial$
ẽ ne	камінь	LL.	wa	жир
hâ	сердитий; дім чоловіків; холодний;	MM.	wa hã	${\mathcal A}$
	шкіра/кора/жіночі груди	NN.	wabu	стебло маврікієвої пальми
hâdâ	шматок металу	OO.	wada	дзьоб
ma	нанду $/$ до, для	PP.	wano	$\epsilon u \delta y x a m u$
me (одн.),	wabzu (дв.), sãmra (множ.)	QQ.	wapru	κpos
	$\kappa u \partial a m u$	RR.	wasi	$sip\kappa a$
mi	деревина	SS.	wa'õ	носуха
то (одн.),	ne (дв.), ai'aba'ré (множ.)	TT.	wa'ro	теплий/гарячий
	й $mu/npuxodumu$	UU.	wa'u	рідина
mra	голодний	VV.	wĩ (одн	.), pã (дв.), simro (множ.)
mro	жінка (дружина)			вбивати
na	мати (мама)	WW.	zasi	гніздо
nhi	м'ясо	XX.	zé	біль/боліти; гіркий
nhorõwa	$\partial i\mathcal{M}$	YY.	zu	порошок/борошно
nho'udu	чоловіч i груд u	ZZ.	'ra	син/донька
no	δpam	AAA.	'rã	голова
pa	печінка	BBB.	're	садити (рослини); яйце
para	нога	CCC.	'ré	$cyxureve{u}$
po	плоский	DDD.	'rẽ	nanyг a
ré	смола	EEE.	'rē (одн	:.), si (дв.), hu (множ.)
ta (одн.),	гĩ (дв.), sina (множ.)			$\ddot{i}cmu$
	збирати, відрізувати	FFF.	'ro	гнилий
	а а hã bâ bâdâ budu buru du (одн.), du ~ di ene hâ hâdâ ma me (одн.), mi mo (одн.), mi mo (одн.), mi mo одн.), mi mo ра рага ро ré	a hã mu bâ ahamo bâdâ conye budu wun buru none du (oдн.), 'wapé (дв.), 'wasa (множ.)	ВВ. а кашель ССС. а hã ти DD. bâ анато EE. bâdâ сонце FF. budu шия GG. buru поле HH. du (одн.), 'wapé (дв.), 'wasa (множ.) II. нести JJ. du ~ di жайнь hâ сердитий; дім чоловіків; холодний; ММ. шкіра/кора/жіночі груди NN. hâdâ шматок металу ОО. та нанду / до, для PP. те (одн.), wabzu (дв.), sãmra (множ.) QQ. кидати RR. mi деревина SS. mo (одн.), ne (дв.), ai'aba'ré (множ.) TT. йти/приходити UU. mra голодний VV. mro жінка (дружина) па мати (мама) WW. nhi м'ясо пhого́wа дім пhо'udu чоловічі груди по брат ра печінка рага нога ро плоский рDD. ré смола ta (одн.), rī (дв.), sina (множ.)	ВВ. te а кашель ССС. té а hã ти DD. tebe bâ анато

			_		•
ме	мбенґокре	22.	kro	43.	nhĩ
1.	ba	23.	krwỳdy, krwỳt-	44.	nhõkôt
2.	bĩ (одн.), pa (множ.)		(у складних словах)	45.	nhũrkwã
3.	djà	24.	kry	46.	no
4.	djôm	25.	kryt	47.	par
5.	djỳ	26.	kudjỳ	48.	pĩ
6.	ga	27.	kukryt	49.	po
7.	jaê	28.	kupê	50.	prãm
8.	kà	29.	kupu	51.	prõ
9.	kak	30.	kuwy	52.	pur
10.	kamrô	31.	ma	53.	ру
11.	kangô	32.	mã	54.	ràm
12.	kangro	33.	mē (одн.), rē (множ.)	55.	ta (одн.), kà (множ.)
13.	kanhê	34.	mut	56.	tàm
14.	katők	35.	myt	57.	te
15.	kễn	36.	nã	58.	tẽ (одн.), mõ (множ.)
16.	kôp	37.	ngà	59.	tep
17.	kra	38.	ngô	60.	tõ
18.	krã	39.	ngrà	61.	tu
19.	kre	40.	ngre	62.	tu ≈ tik
20.	krẽ	41.	ngrwa pu	63.	twỳm
21.	kr̃e (одн.), ku (множ.)	42.	ngryk	64.	wakõ

Визначте відповідники.

A	В	С	D	E	F	G	Н	I		J			K	L	M
N	О	Р	Q	R	S	Т	U	V	W	X	Y	Z	AA	BB	$^{\rm CC}$
DD	EE	FF	(GG	НН	II	JJ	KK	LL	MM	NN	OO	PP	QQ	RR
SS	TT	UU	VV	WW	XΣ	ζ	YY	ZZ	AAA	BE	ВВ	CCC	DDD	EEE	FFF

(b) Ось запитання й відповіді мовою мембенґокре, взяті, з деякими змінами, з діалогів, поданих у підручнику цієї мови. Зверніть увагу, що запитання Q–T та відповіді на них складають один діалог:

	пих складають один двалог.
A.	Jãm ne ga tẽ?
В.	Djãm ngô 'ỳr ne ga tẽ?
С.	Djãm ngà 'ỳr ne ga tẽ?
D.	Djãm amã tep kĩnh?
E.	Djãm amã prãm?
F.	Djãm angryk?
G.	Djãm amex?
H.	Mỳj ne akra krẽn o nhỹ?
I.	Djãm kẽn ne ja?
J.	Nhãr anã?
K.	Nhỹm ne bôx?
L.	Djãm arỳm ne ga tep krẽ?
M.	Mỳj kadjy ne ga pur mã tẽ?
N.	Mỳj myt kam ne ga bôx?
O.	Nhỹm nhõ kax ne wa?
P.	Mỳj ne ja?
Q.	Djãm akaprîre?
R.	Mỳkam akaprĩre?
S.	Mỳj kanê?
Т.	Djãm arỳm ne ga akra nhõ
	pidjỳ 'ỳr tẽ?

1.	Kati. Ikĩnh.
2.	Ãã, ngà 'ỳr ne ba tẽ.
3.	Ãã, imã tep kĩnh.
4.	Kati. Ije tep kren kêt rã'ã.
5.	Para kam ne ba bôx.
6.	Kati. Inhûrkwã 'ỳr ne ba tẽ.
7.	Kubẽ ne bôx.
8.	Ãã, imã prãm.
9.	Ngôkõn ne ja.
10.	Kwỳr kadjy ne ba pur mã tẽ.
11.	Ikra kanê kam ne ba ikaprîre.
12.	Tep ne ikra krên o nhỹ. Djãm amã tep kĩnh?
13.	Pur mã ne ba tẽ.
14.	Inã ne pur mã tẽ.
15.	Ikra kadjy ne ba pidjỳ 'ỳr tẽ nhỹm arỳm
	kàjbê mex.
16.	Kati. Ikanê.
17.	Kangro kam mẽ kak kam kanê.
18.	Ãã, ikaprĩre.
19.	Inhõ kax ne ja.
20.	Kati. Pĩ ne wa.

1. Встановіть відповідності між запитаннями та відповідями.

A	. В	С	D	Е	F	G	Н	Ι	J	K	L	Μ	N	О	Р	Q	R	S	Т

2. Перекладіть якнайбільше речень українською мовою.

Щоб полегшити вашу працю, нижче наводяться деякі слова мовою крінкаті ($\mathbf{c} = \mathbf{q}\mathbf{u} = \kappa$):

крінкаті		ẽhmpa	печінка
caj	вид кошика	ẽhmpej	xopouuŭ
caprẽehre	сумний	ẽhmpoht	шия
caxiire	зірочка	ẽhnto	οκο
caxỳt jẽeh	бавовна	ẽh'quẽhn	любити, подобатися
cohcuj	мавпа	jaahi	гніздо
cohpẽ	варвар, не індіанець	para' cỹm	на заході сонця
cryht	шматок твердої деревини	puj	$npuxo \partial umu$
cu'cõn	гарбуз	pyht	сонце, день
cwyr	маніока	ry'my	вже
cỳjpi	тихий, легкий	хỳ	боліти

4

Шістнадцята Міжнародна олімпіада з лінгвістики (2018). Задача для командного змагання

(с) Перекладіть українською мовою:

мембенґокре	крінкаті
1. Nhỹm ne kukôj pa?	6. cohhyh
2. Nhỹm ne ngôkõn rẽ?	7. cupre
3. Aje kukôj bĩn kết rã'ã.	8. pohr
4. Djãm arỳm ne aprõ kadjàt kre?	9. xy
5. Wakõ ne krwỳdy kêt, krẽ ne krwỳdy.	

(d) Перекладіть мовою шаванте:

крінкаті

- 10. **ёh'tyhc** мертвий
- 11. **ẽhncuu** воша

 Δ Мова мембенгокре належить до північної групи галузі же. Нею говорять близько $10\,000$ осіб, які належать до народів каяпо та шикрин, у бразильських штатах Пара та Мату-Ґросу.

Крінкаті, різновид макромови тімбіра, також належить до північної групи галузі же. Нею говорять близько 1 000 осіб у бразильському штаті Мараньян.

Мова шаванте належить до центральної групи галузі же. Нею говорять близько 15 000 осіб у бразильському штаті Мату-Ґросу.

- $\hat{\mathbf{a}}$, $\hat{\mathbf{a}}$, $\hat{\mathbf{e}}$, $\hat{\mathbf{e}}$, $\hat{\mathbf{o}}$, \mathbf{y} і $\hat{\mathbf{y}}$ голосні звуки. ' приголосний звук (т. зв. гортанна змичка), \mathbf{dj} $\approx \partial \mathcal{H}$ у слові $\partial \mathcal{H}$ ерело, $\mathbf{j} = \tilde{u}$, $\mathbf{ng} = ng$ в англійському hang, $\mathbf{nh} = nb$ у слові nanb, $\mathbf{x} \approx u$. Знак $\tilde{\mathbf{v}}$ позначає носову вимову голосного.
 - анато: рослина, з насіння якої роблять червоний барвник.
 - нанду: подібний до страуса птах.
 - носуха: ссавець, споріднений з єнотом.

—Андрій Нікулін

Український текст: Олена Сірук.